DİSLEKSİ

Disleksili Bir Öğrenci Hakkında Bilmeniz Gerekenler

ÖĞRETMEN EL KİTABI

HIDDEN STARS

Inspectoratul Școlar Județean Iași

Erasmus+

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI
TURKISH NATIONAL AGENCY

"Aslında herkes dahidir.
Ancak bir balığı ağaca tırmanma becerisine göre değerlendirirsen, balık, ömür boyu aptal olduğuna inanacaktır."

ALBERT EINSTEIN

disleksi teşhisi konmuş bir bilim adamı

Inspectoratul Școlar Județean Iași

Erasmus+

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI
TURKISH NATIONAL AGENCY

1. DİSLEKSİ NEDİR?

Disleksi ayırt edici özelliği doğru ve /veya akıcı okuma yazma yetersizliği olan bir çeşit öğrenme güçlüğüdür.

Hastalık değil bir öğrenme güçlüğüdür. Bilgiyi işleme sürecinde yaşanan bir çeşit zorluktur.

Important

Disleksili bir çocuğun okuma güçlüğü yaşamasının nedeni dış etenler değil, içsel koşullardır

DİSLEKSİLİ ÇOCUK

- ☆ **duyusal bozukluk güçlüğü yaşamaz,**
- ☆ **zihinsel olarak hasta değildir,**
- ☆ **okul devamsızlığı yapan bir öğrenci değildir,**
- ☆ **zaman zaman tesadüfler görülse de sorunun asıl kaynağı yetersiz eğitim, yetersiz sosyal ya da ekonomik koşullar değildir.**

Disleksi problemi yaşayan çocuk genellikle sınıf ortalamasının altındadır, Çünkü, çocuğun akli yetenekleri ve okumayı öğrenmeye harcadığı zamanla kıyaslanınca okuma gelişimi beklenenin altında seyretmektedir.

Disleksili öğrencileri okutan öğretmenlerin ifadelerine göre;

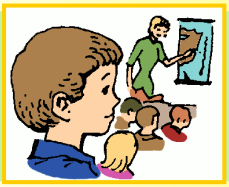

HARCADIKLARI EMEĞE NAZARAN ELDE ETTİKLERİ SONUÇ YETERSİZ

İkinci sınıfta olmalarına rağmen, okurken kendilerine güvensiz, yavaş ve tereddütlüdürler. Çok fazla hata yaparlar; kelime atlamaları, ters okumalar, kelime ve hece aralarında uzun duraksamalar görülür.

DİSLEKSİ
DOĞRU BİLİNEN YANLIŞLAR

Disleksiyi daha iyi anlayabilmek, neyin yanlış neyin doğru olduğunu ayırt edebilmek için Disleksi ile ilgili toplumda doğru bilinen bazı yanlışların analizi gereklidir.

Efsane :
Disleksi nadir karşılaşılan bir bozukluktur.

EDA (Avrupa Disleksi Birliği) tarafından yapılan bir araştırmaya göre Avrupa nüfusunun ortalama %5-12' si disleksiden muzdariptir. Amerika merkezli NIH (Ulusal Sağlık Enstitisü) beklenilen %17'lik bir artışla birlikte, nüfusun %5-10'nun disleksiden etkilendiğini belirtmiştir. Bazı bireyler diğerlerine göre disleksiden daha ciddi düzeyde etkileniyor olabilirler. Ne yazık ki uzmanlar, disleksilerin sadece %10'unun özel eğitim alabildiklerini belirtmişlerdir.

Efsane :
Disleksi belirli bir yaşta görülür, büyüdükçe gerileyecektir.

Dislektik bir birey ömrü boyunca bu hastalıktan/bozukluktan muzdarip olacaktır. Gözlemler bu bozukluğun yetişinlik

döneminde de devam ettiğini göstermiştir. Dislektiklerin çoğu doğru ama yavaş okumayı öğrenirler fakat davranışı otomatik hale getiremezler.

Efsane:
Zeki insanlar disleksi eğilimi görülmez ve öğrenme güçlüğü yaşamazlar .

Disleksi ve zeka arasında kesinlikle bir bağlantı yoktur. Disleksikler de nüfusun disleksiden etkilenmeyen kısmı gibi yüksek , orta veya düşük IQ ya sahiptirler.

Biliyor muydunuz...

Aşağıdaki ünlüler de dislektik

Politikacılar:

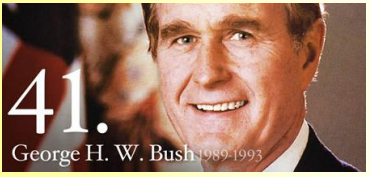

Bilim Adamları

Michael Faraday

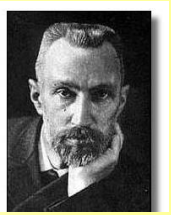

Pierre Currie

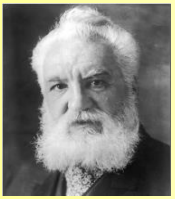

Alexander Graham Bell

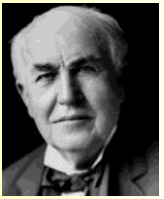

Thomas Alva Edison

Ünlü dislektiklerle ilgili detaylı bilgi için www.dyslexia.com

Efsane:
Dislektikler okuyamazlar.

Çoğu dislektik çocuk başlangıç seviyesinde de olsa okuyabilir. Harflerle/hecelerle okumak aileler ve öğretmenler için dikkate alınması gereken sinyallerden/belirtilerden biridir. Okuma becerisini kazanmadan önce başlıca zorlukları önlemek ve her problemi saptamak için çocugun okul öncesi yıllarından itibaren test edilmesi önemlidir. Gerekli yardımı aldıkları takdirde dislektik çocuklar uzman okuyucular olabilirler.

Efsane:
Kelimeleri ve harfleri ters yazan her çocuk dislektik olabilir.

Hem dislektik çocuklar hem de dislektik olmayanlar okuma yazma sürecinin başında kelimeleri ya da harfleri genellikle tersten yazma eğiliminde olabilirler. Her halükarda okuma- yazma öğrenimindeki ilk iki yıl içinde bu olay durmazsa, öğrenci için alarm sinyalleri başlamış demektir. Çoğu insan, yanlış bir şekilde, harflerin evrilmesinin disleksiyi tanımladığını düşünse de , harfleri

karıştırmayan çocuklar gözden kaçırılır ve teşhis için bir uzmana götürülmezler.

Efsane:
Dislketik çocuklar tembeldir, sadece çok çalışmaları gerekmektdir. Uzun süre okuma çalışması yaparlarsa disleksiden kurtulabilirler.

Ebeveynler ve öğretmenler arasındaki bu rahatsızlık hakkındaki bilgi eksikliği , bu öğrencilerin tembel olarak etiketlendirilmesine sebep olmaktadır.

Manyetik rezonans görüntüleme (MRI) vasıtasıyla yapılan araştırmalar disleksiklerin okurlarken beyinlerinin farklı bir alanını kullandıklarını ve bilgiyi farklı bir şekilde işledikleri için bu da sıralama yapma, okuma ve bilgiyi organize etme konularında sıkıntı yaşamalarına sebep olmaktadır. Dislektik öğrenciler özel eğitimden faydalanmazlarsa, zeki, motive edilmiş ve ev ödevlerine saatler harcamalarına rağmen okulda zorluk yaşayacaklardır.

Efsane:
Erkekler disleksiye kızlardan daha yatkındır.

Erkeklerin okuma çabası kızlara oranla daha fazla olduğu görülmüşse de çalışmalar bu tür teşhislerin yanlı olduğunu göstermiştir. Şimdilerde hastalığın yaygınlığı her iki cinsiyette de hemen hemen aynıdır. Peki, neden erkekler kızlardan daha sık test edilir? Davranışlarından dolayı; Bilimsel gözlemler, ev ödevlerini yapamayan veya sınıf görevlerinde performans gösteremeyen 1. , 2. ve ya 3. sınıf erkek çocuklarının hayal kırıklığına uğradığını ve buna gore bir davranış sergilediğini gösteriyor. Böylesi davranışlar bazı aileler ve öğretmenler için açıktır ve bir sinyal olarak algılanır, bu da daha fazla gözlem gerektirir. Bir diğer yandan , ilkokul kızları ödevlerini yapmadıklarında, görünmez kalmaya çalışmaya ve sessiz olmaya eğilimlidirler. Bu nedenle erken gözlemden kaçarlar. Dislektikleri ancak sonradan farkedilebilecektir.

Efsane :
Disleksi ilaç, balık yağı , renkli mercekli gözlükler , görme egzersizleri ve homeopatik tedavilerle tedavi yada yardım edilebilir.

Bu tedavilerin hiçbiri bilimsel delillere dayanmamaktadır. Disleksiklerin özel, açık ve sistematik tedaviye ihtiyacı vardır. Konuşma terapisi temel bir girişimdir.

2. **Disleksi** Belirtileri

Disleksi ve yazı yazma bozukluğu bulgularının, sürekli ve şiddetlenmeye eğilimli olduğu 2. sınıfın başlamasıyla teşhis edilebilir. Fakat bulgular okul öncesi yılları kadar erken bir sürede de farkedilebilir!

Çocuğun konuşmasında görülebilen belirtiler

- ☆ Çocuk diğer çocuklara oranla daha geç konuşmaya başlar.
- ☆ Yeni öğrenilen kelimeler aktif kelime hazinesinin bir parçası haline gelemezken ; çocuk yeni kelimeleri , isimleri ve tanımları zor öğrenir.
- ☆ Çocuk kelimeleri seçerken zorlanır ve bazen günlük, basit kelimeleri bile hatırlamada sıkıntı yaşar.
- ☆ Çocuk bilinmeyen yada uzun sözcükleri teleffuz etmede güçlük yaşar.
- ☆ Çocuk konuşma terapi seanslarına düzenli katılsa bile konuşma güçlüğünü düzeltmesi zordur.
- ☆ Çocuk kendini ifade etmede zorlanır ve gereksinimlerini belirleme kapasitesinden yoksundur.
- ☆ Dilbilgisi hataları yapar.
- ☆ Bir olayı yada bir fikrini ifade etmek istediğinde, fikirlerini sıraya koyamadığından konuşması tutarsız olcaktır.
- ☆ Hikayeleri istekli dinlemez ve olaylar hakkında soru sormaz.

Çocuğun duymasında görülebilen belirtiler;

- ☆ Odyometrik test sonuçları negatif olmasına rağmen, çocuk kendisine söylenilen şeyi duymamış veya anlamamış gibi sorula sorar.
- ☆ Çocuk kelimelerdeki bazı sesleri tespit edemez.
- ☆ Çocuk bir kelimeyi seslerine ayırmada zorluk yaşar.
- ☆ Bir kelimedeki ses dizisini yanlış algılar.
- ☆ Çocuk sesli ve sessiz harfleri ayırt edemez.

c-g t-d s-z f-v ş-j p-b

Çocuğun görmesinde görülebilen belirtiler;

- ☆ Çocuk bildiği kişileri caddede veya kalabalıkta tanımakta ve görmede sıkıntı yaşar.
- ☆ Çocuk bir yığının içine bazı nesneleri bulmakta zorluk yaşar. (örn. Oyuncaklar arasında belirli bir oyuncağı, kıyafetler arasında bir parçayı....)
- ☆ Bir nesnenin kendine has parçasını tanımada zorluk çeker,
- ☆ Resminiçindeki bir görüntüyü tanımada zorluk çeker,
- ☆ İki resim arasındaki farkı bulamaz ve benzer şekilleri karıştırır,
- ☆ Legoları birleştirirken örnek modeli takip edemez,
- ☆ Resim çizerken modeli yada el hareketlerini takip edemez,

Çocuğun pisiko-metrik özelliklerinde görülebilen belirtiler;

- ☆ **Çocuğun sağlak mı yoksa solak mı olduğu belirsizdir,**
- ☆ **Diğer çocuklara kıyasla daha geç yürürler, uzun bir süre hareketleri koordinaysonsuz ve güvensizdir,**
- ☆ **Çocuk kararsız hareketleri ile birlikte zayıf bir dengeye sahiptir,**
- ☆ **Çocuk vücudunun çeşitli bölümlerini tanımaz , adlarını hatırlamakta zorluk çeker,**
- ☆ **Çocuğun mekansal yönelme yeteneği zayıftır ve aşina oldukları yerlerde bile kaybolur,**
- ☆ **Çocuk sağ ve solu ayırt etmede zorluk çeker,**
- ☆ **Talimatlara bağlı haraketleri takip edemezken mekansal konumlar /pozisyonlar gösterilse bile yanlış algılanabilir,**
- ☆ **inability to perceive reversibility and transposition,**
- ☆ **Olayların sırasını ve düzenini anlamada yetersizdir,**
- ☆ **Zamanı yönetmede başarısızdır.**

Birçok solak disleksik vardır.

Solaklık tek başına bir disleksi yatkınlığı değildir.

Ama eğer sol el kullanımı engellenirse problem ortaya çıkabilir.

SOLAKLIĞI ÖNLEME

Sağ beyin yarım küresi ile ilişkili olan sol el sağ elin grafik hareketlerini engeller ve böylece bazı tipik hataların oluşmasına yol açar: harf bozuklukları, harf devriklikleri, atlamalar, kelime karışıklığı , ters yazı, eğri büğrü harf büyüklükleri gibi...

Diğer çocuklarda bu semptomlar daha az ama nispeten daha şiddetliyken bazı çocuklarda bahsedilen semptomların sadece birkaçı görülür.

Öğrenme bozuklukları çocuğun tüm gelişimi boyunca art arda gelen sonuçlarla, çocuğun başarısızlığını takip ederek yalnızca ilkokul eğitimi devam ederken tanımlanabilir

Bu yüzden disleksiye karşı eğilim olduğunu gösteren semptomların erken teşhisi okul öncesi çağı kadar erken bir dönemde tedaviye yada özel eğitime başlanmasına olanak sağlar.

3. DİSLEKSİNİN BELİRTİLERİ

Disleksik çocuğun okuma biçimi aşağıdaki karakteristik özelliklerle tanımlanır .

1. HIZ

- ☆ **Yavaş ritim- Disleksikler akranlarıyla kıyaslandığında aşırı yavaş okur ve yazar..**
- ☆ **Okuma eylemi büyük bir çabayla gerçekleşir..**
- ☆ **Belirsizlik , duraksamalar, aynı kelimeyi tekrar okuma.**

2.

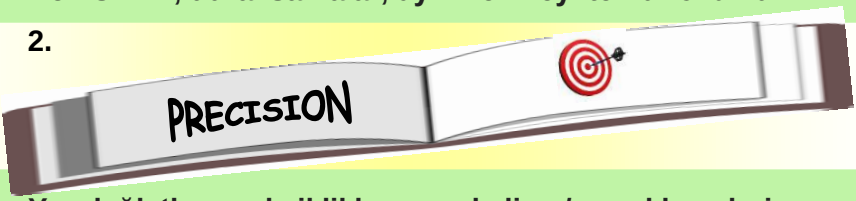

- ☆ **Yer değiştirme, eksiklikler veya kelime/ses eklemeleri**
- ☆ **Kelimelerin sözlük anlamanı anlamını kavramanın yanı sıra sesler ve sesletimleri ilişkilendirmede zorluk çeker.**

- ☆ **Benzer yazılan (d-p-b -u-n-m-n vb.) veya okunan (f-v ,p-b , c-p, vb.) harfleri karıştırır.**
- ☆ **Sağdan sola doğru okur.**
- ☆ **Ardışık metin satırlarını takip etmede zorluk çeker**
- ☆ **Dudak hareketleri ve ünlü telaffuzu parazit kelimelerle doldurulmuş bir konuşma izlenimi verir.**

Disleksi tanısı konan insanlar şunları ifade etmişlerdir.

► Bazı kelimeler kompakt bloklar gibi algılanır.

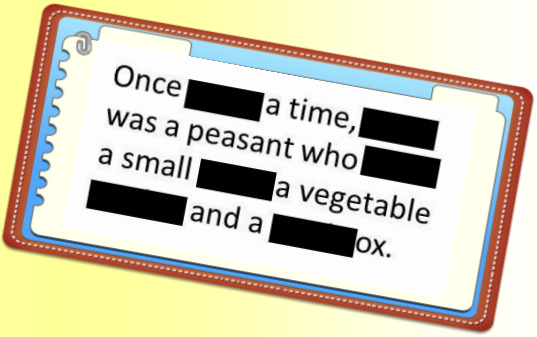

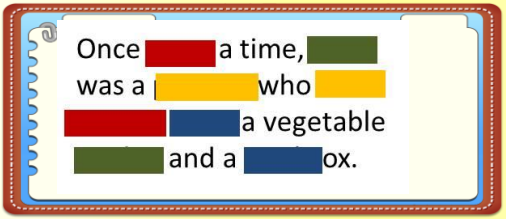

► bazı harfler renkli noktalar halinde algılanır.

► Bazı harfler görme problemi olmamasına rağmen belirsiz , ikili yada bulanık algılanır

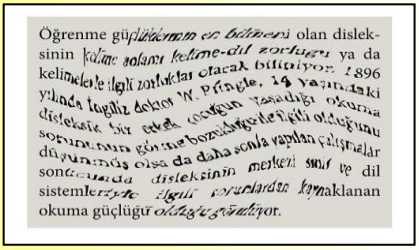
Öğrenme güçlüklerinin en bilineni olan disleksinin kelime anlamı kelime-dil zorluğu ya da kelimelerle ilgili zorluklar olarak biliniyor. 1896 yılında İngiliz doktor W. Pringle, 14 yaşındaki disleksik bir erkek çocuğun yaşadığı okuma sorununun görme bozukluğu ile ilgili olduğunu düşünmüş olsa da daha sonra yapılan çalışmalar sonucunda disleksinin merkezi sinir ve dil sistemleriyle ilgili sorunlardan kaynaklanan okuma güçlüğü olduğu görülüyor.

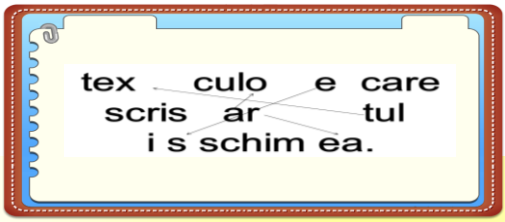

► Kelimeler veya harfler yer değiştirir ve sayfanın çeşitli yerlerine hareket ediyormuş gibi görünür

3.

3.ANLAMA DÜZEYİ

Aşağıda olası durumlar açıklanmıştır:

- ☆ Yacaş okuma nispeten iyi anlama
- ☆ Yavaş okuma, zor anlama,
- ☆ Hızlı okuma , az anlama.

4. GENEL BELİRTİLER

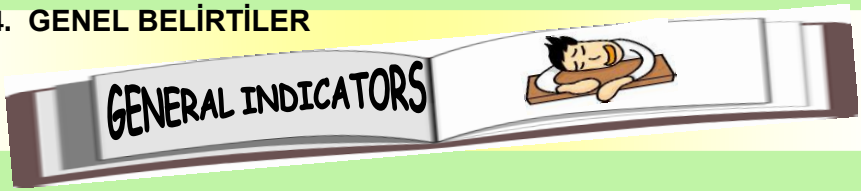

- ☆ Çocuk okumak için başını sıraya koyar,
- ☆ Baş ağrısından şikayet eder, kısa bir dersten sonra gözleri kızarmış, yorgun ve sulanmış olur.

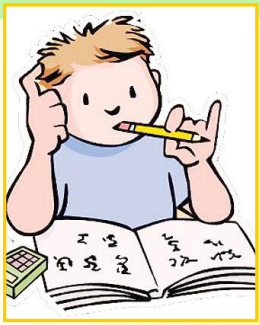

Dislektik çocuk her zaman yazma zorluklarıyla karşılaşacaktır. Çünkü okuma-yazma, birbirini tamamlayan ikili bir süreci temsil eder.

Doğru bir değerlendirme yapabilmek için, çocuğun öğretmeninin, konuşma terapistiyle iş birliği yapması gereklidir. Aşağıdaki anket disleksi riski olan çocukları belirlemek için uygulanır. Anket bir uzman, öğretmenler, konuşma terapisti, psiko pedagog (1. ve 2. sınıf ilkokul öğrencileriyle çalışanlardan) oluşan bir ekiple doldurulmalıdır.

			nadiren	bazen	Sık sık	Her zaman	Puan
1	Öğrenci temel motor becerileri yerine getirir. (kalem tutma, makas kullanma vb. beceriler)						
2	Öğrenci koordinasyon sorunu yaşamaktadır. (topu yakalama, ip atlama vb. gibi aktivitelerde)						
3	Öğrenci, ince motor becerileri gerektiren işleri yapabilir. (ayakkabısını kendisi bağlar, düğmelerini ilikler, makasla kesim yapabilir)						

4	Öğrenci, kısa bir okumanın ardından baş dönmesi, baş ağrısı ve karın ağrısından şikayet eder.						
5	Öğrenci herhangi tanılanmış bir göz kusuru olmamasına rağmen okurken görme sorunları var izlenimi verir						
6	Öğrenci bir aktivite esnasında zorluk yaşayınca normalden fazla sinirlenir.						
7	Öğrenci ani ve sert değişimleri kabullenebilir.(öğretmen, sıra arkadaşı, evdeki değişimler)						
8	Öğrenci yaptığı işe odaklanır						
9	Öğrenci görev ve sorumluluklarını yerine getirir.						
10	Öğrenci asabidir.						
11	Öğrenci anlamakta zorluk çektiği kelimeleri anlamak için tekrar tekrar okur.						
12	Öğrenci yaşıtlarına göre daha yavaş yazar ve okur.						
13	Öğrenci konuşmasında cümlelerini bir mantık çerçevesinde sıralar.						
14	Öğrenci yazarken veya okurken bazı kelimeleri veya						

	tam satırı atlar.						
15	Öğrenci tahtadaki yazıyı defterine zorlanmadan yazar.						
16	Öğrenci alfabeyi doğru bir sırayla sayar.						
17	Öğrenci harfi gördüğünde sesini verir						
18	Öğrenci kelimeleri ters yazar. (koç-çok,en-ne)						
19	Öğrenci bazı harf veya rakamları ters yazar. (Örn: b-d, 6-9, E-3, L-7 vb.)						
20	Öğrenci farklı sesleri tanıyıp ayırt eder.						
21	Öğrenci haftanın günlerini veya ayları doğru sıralar /sayar.						
22	Öğrenci rakamları yazılı haliyle ilişkilendirir.						
23	Öğrenci nokta, virgül, ünlem gibi noktalama işaretlerine dikkat etmeden okur.						
24	Öğrenci içeri-dışarı, bugün-dün, önce-sonra gibi zıt kavramları birbirinin yerine kullanır.						
25	Öğrenci sol sağ yönlerini öğrenmede zorluk yaşar.						
26	Öğrenci bildiği bir yolu						

	bulmakta zorluk yaşar						
27	Öğrenci, f-v , c-g gibi sesli ve sessiz ünsüzleri yada r-l, s-t gibi yakın sesleri karıştırır.						
28	Öğrenci bir işi bitirmek için ihtiyacı olan zamanı kestirmekte zorluk yaşar.						
29	Öğrenci konuşurken heyecanlı veya aşırı hareketlidir.						
30	Öğrenci 20'ye kadar olan temel matematiksel işlemleri yaparken (toplama, çıkarma gibi) zorluklar yaşar.						

Toplam Puan…….

Puanlama

	Asla	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
1	0	1	2	3	4
2	4	3	2	1	0
3	0	1	2	3	4
4	4	3	2	1	0
5	4	3	2	1	0
6	4	3	2	1	0
7	4	3	2	1	0
8	0	1	2	3	4
9	0	1	2	3	4
10	4	3	2	1	0
11	4	3	2	1	0
12	4	3	2	1	0

13	0	1	2	3	4
14	4	3	2	1	0
15	0	1	2	3	4
16	0	1	2	3	4
17	0	1	2	3	4
18	4	3	2	1	0
19	4	3	2	1	0
20	0	1	2	3	4
21	0	1	2	3	4
22	0	1	2	3	4
23	4	3	2	1	0
24	4	3	2	1	0
25	4	3	2	1	0
26	4	3	2	1	0
27	4	3	2	1	0
28	4	3	2	1	0
29	4	3	2	1	0
30	4	3	2	1	0

Puan Değerlendirmesi:

0-29 – Disleksi,

30-59 – Disleksi riski yüksek,

60-89 – Düşük risk,

90-120 – Risk Yok.

4. ÇÖZÜM STRATEJİLERİ

Okulda disleksik bir öğrenciye NASIL yardım edebilirsiniz.

Ilk Basamak **Nereden başlayalım?**

her çocuğun kendine özgü özellikleri olduğunu kabul ederek.....

BİLEREK.....

- **GÜÇLÜ YÖNLERİ – onlardan YARARLANMAK İÇİN,**
- **ZAYIF YÖNLERİ –onların ÜSTESİNDEN GELEBİLMEK için**
- **ÇOCUĞUN İHTİYAÇLARINI –onları LAYIKIYLA KARŞILAYABİLMEK için**

Sadece çocuğun tesbit ettiğiniz problem üzerinde odaklanmak yerine, öncelikle her çocuğun yeteneğini, ilgilerini öğrenin ve çocuğun sahip olduğu becerilere yoğunlaşın.

Disleksiklerin çoğunda sağ beyin lobunun baskın olduğunu unutmayın!

Sağ beyin yarım küresi

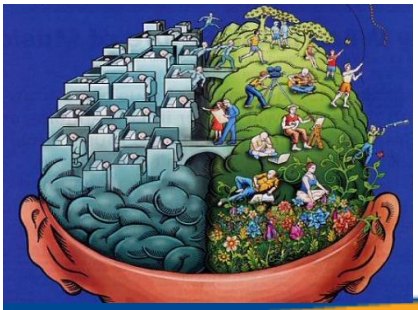

- HAYAL GÜCÜ
- YARATICILIK
- SEZGİSEL
- SANATSAL ALGI
- BÜTÜNSEL YAKLAŞIM

Bir çalışma stratejisi belirleyeceğiniz zaman , sağ beyini baskın bireylerin özelliklerini göz önünde bulundurarak işe başlayabilirsiniz.

- ☆ Çoklu grafik örneklerinden oluşan görsel yönergeleri tercih ederler,
- ☆ Problem çözmede sezgilerinden yararlanırlar,
- ☆ Model yada grup/biçim ararlar,
- ☆ Benzerlikleri bulmaya çalışırlar,
- ☆ Doğaldırlar ve ne yapacakları önceden kestirelemez,
- ☆ Hikayelerini dramatize etmeyi severler.
- ☆ İletişime meraklıdırlar,
- ☆ Hayal kurmayı severler,
- ☆ Uzun sözlü açıklamalardan huzursuz olurlar,
- ☆ Özgürce keşfetme yoluyla öğrenmeyi tercih ederler,
- ☆ Fikirler arasında kolayca bağlantı kurarlar,
- ☆ Grupla çalışmayı tercih ederler

GENEL TAVSİYELER

ÇOCUĞU ETİKETLEMEDEN dislektik çocuğun karşılaşabileceği sorunları dikkate almalı ve sorunların üstesinden gelmek için bir eylem planı hazırlamalısınız.

Bunları biliyor musunuz ?

Öğretmenleri onun hakkında şunları söylerdi.

"Buçocuk herhangi bir şeyiöğreneme yecek kadar aptaldır."

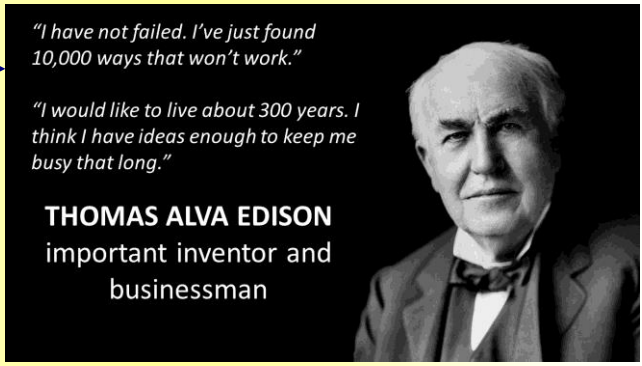

"Ben başarısız olmadım. Sadece başarısızlıkla sonuçlanan 10.000 yöntem buldum"

"300 yıl yaşamak istiyorum, bu kadar süre işime yarayacak fikirlerim olduğuna inanıyorum"

Thomas Alva Edison Mucit/İşadamı

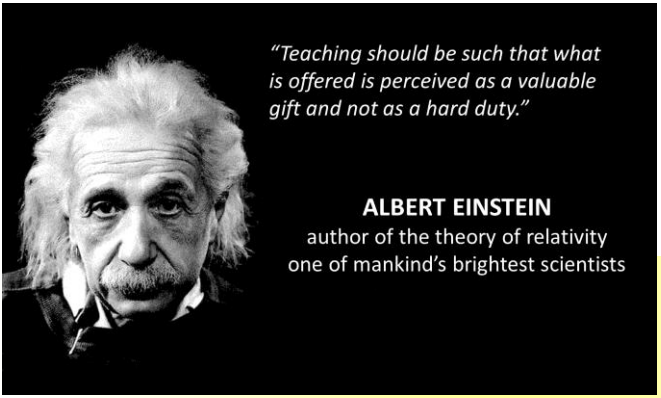

"Aklı yavaş çalışır, asosyal,aptalca rüyalarının peşinde savrulup gidecek"

"Tembel ve okumaktan aciz."

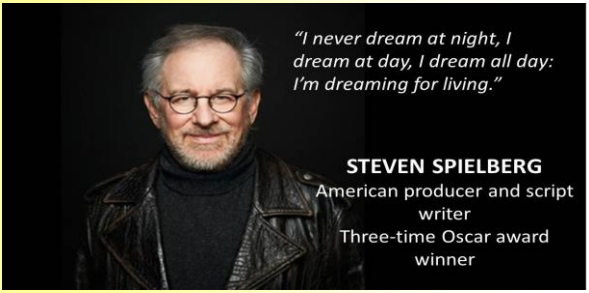

"Asla geceleri hayal etmem. Gündüz hayal ederim, bütün gün hayal ederim. Yaşam için hayal ediyorum"
Steven Spielberg /3 Oscar ödüllü Amerikalı Yapımcı ve Senaryo yazarı/

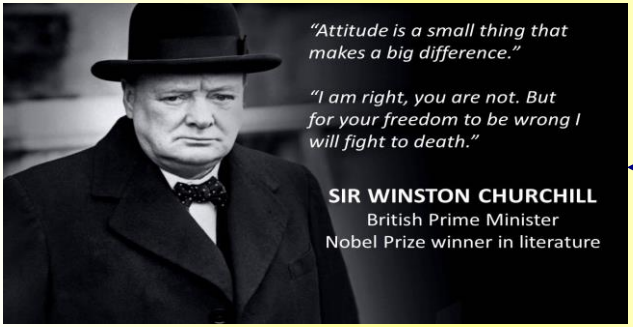

Okuyamıyor çünkü yeterince gayret etmiyor

"Tavır, büyük değişiklikler yapan küçük bir şeydir"

"Ben haklıyım, sen değilsin ama senin yanlış olma özgürlüğün için ölene kadar savaşırım"

Sir Winston Churchill / İngiliz Başbakan / Nobel Edebiyat Ödülü Sahibi

„Hayatında hiçbirşeyi başaramayacak çünkü okuma yazma bilmiyor."

"Never tell people how to do things. Tell them what to do and they will surprise you with their ingenuity."

General GEORGE S. PATTON
U.S. Army general
One of the best military strategists

"Asla insanlara bi şeyleri nasıl yapacaklarını söylemeyin. Onlara ne yapacaklarını söyleyin ve onlar sizi yaratıcılıklarıyla şaşırtsın."

General Gerorge S. Patton / En iyi askeri strateji Uzmanlarından biri

Dislektik çocuklar başarılarının ebeveynleri ve öğretmenlerinin beklenti düzeyine çıkmayacağının ve sonuçlarının gösterdikleri çabayı yansıtmadığının farkındadırlar. Sonuç olarak kendilerini yaşıtlarına göre yetersiz ve değersiz hissedeceklerdir.

Dislektik çocuğa ÖZGÜVEN kazanması için yardım edilmeli. Öğretmenlerin, çocuğun tavır ve davranışlarını cesaretlendirmesi, takdir etmesi, saygı duyması ve çocuğu dinlemesi çok önemlidir; çocukla sakin ve sıcak bir ses tonuyla konuşmalı ve çocuğa dikkatini vermelidir. Çocuğun potansiyelini ve değerli/ tek oluşunu farkettirmek uyumlu bir kişiliğinin gelişmesinde önemlidir.

Özgüveni Yüksek Öğrenciler:

- ☆ Yeni durumları tehdit olarak değil meydan okuma/şans olarak yorumlarlar
- ☆ Özgürlüğü tercih ederler
- ☆ Sorumluluk alırlar
- ☆ Problemlerin çözümünde yer alırlar

- ☆ Olumlu ve olumsuz duygularını doğru bir şekilde ifade ederler
- ☆ Eylemlerinin sonuçlarının sorumluluğunu alırlar
- ☆ Başarıları ile gurur duyarlar.

Özgüvensiz Öğrenciler

- ☆ Genel olarak mutsuzdurlar
- ☆ Sorumluluklardan ve yeni görevlerden kaçarlar
- ☆ Değersiz hissederler;
- ☆ Eylemlerinin sonuçlarının karşılığını almayı reddederler
- ☆ Hayal kırıklığına karşı toleransları azdır
- ☆ Olumsuz grup baskısına karşı dirençsizdirler
- ☆ Duygularını yeterince ifade edemezler ve inkar ederler.

Gerçekçi hedefler koyun

Dislektik çocuk için mantıklı beklentiler içinde olun,

Important

Abartılı beklentilerden kaçının, bunun yerine çocuğa değersizlik ve başarısızlık duygusu hissettirmeden çocuktan reel beklentilerinizi ortaya koyun.

Anında geri bildirim ve çocuğu teşvik etmenin ders anlatmaktan daha GÜÇLÜ bir MOTİVE edici etkisi vardır.

Çocuğun, her başarısı abartıdan kaçınılarak takdir edilmelidir.

Çocuğun gelişimi yada okul etkinliklerinde bir değişme/ bozulma fakettiğiniz anda UZMANA DANIŞIN psikolog, konuşma terapisti, destek öğretmeni, doktor, okul danışmanı vb

Değerlendirme, öğrenme, teşvik, telafi ve iyileşme düzeyleri ile ilgili çalışmalarla birlikte durumun bütüncül bir değerlendirmesi gereklidir.

Öğrenme, okuma ve yazma için gerekli yetenekleri geliştirmek için
ÖZEL TAVSİYELER

Hangi kademede olursa olsun, çocuğun fonolojik beceri gelişimine önem verin:

Bu amaçla oyun aktiviteleri planlayın.

Kafiyeleri Anlamlandırmak

- Başka bir kelime ile kafiyeli örnekler vererek, kafiyeyi tanımak.

Analizve Sentez- Cümle-kelimeler; Kelimeler-cümleler

- Cümledeki kelimeleri sayma; Anahtar kelimelerle başlayan, kelimelerin sabit sayısını kullanarak cümle oluşturma, cümlelerdeki boşlukları tamamlama

Fonotik analiz ve kelimeleri sentezleme- heceler; heceler – kelime

Kelimeleri düzgün bir şekilde hecelerine ayırmak;belirli hecelerle başlayan kelimelerden örnekler vermek; verilen hecelerden kelime oluşturmak.

Hece – sesler /

sesler – hece

Analiz ve fonetik sentez

- bir kelimedeki bütün sesleri tanımak; verilen seslerden yeni heceler oluşturmak

Sesleri ayırtetme

- sesli ve sessiz ünsüzleri ayırtetme
-benzer telaffuz edilen ünsüzleri ayıretme

Ses İşletimi

- verilen bir sözcükteki belirli bir sesi başka bir ses ile değiştirme ve yeni oluşturulmuş kelimeyi tanıma; bir kelimedeki belirli bir sesi çıkarma, yeni oluşturulmuş kelimeyi tanıma;bir kelimedeki belirli bir sesi tanıtma ve yeni oluşturulmuş kelimeyi tanıma.

Çocuğa analiz etmesi için verilen kelimeler, ses bilgisi becerisini doğal bir şekilde geliştirmek için, zorluk bakımından dikkatle seçilmeli. Aynı sesle başlayan ve biten kelimeleri tanıması, başlangıç ve bitiş seslerini ayırtetmesi ve bu kritere göre onları sınıflandırması, çocuk için çok daha kolaydır,

Örnek;

* Bir dizi kelime aynı ses ile biterse analiz kolaylaşacaktır. Örneğin e.g.: “kapı”, “çatı”

* Kelime “ve” kelimesinin yanında gösterilirse, çocuğun “ver” kelimesinin son sesi olan “r” yi tanıması daha kolay olacaktır (“r” sesini teleffuz ederken vurgulu söyleyerek)

* Kelime “kuş” kelimesinin yanında gösterilirse, çocuğun “kuşçu” kelimesinin bitimindeki 'ç' sesini tanıması daha kolay olacaktır.

* “*big*”, “*bag*”, “*cat*” gibi kelimerle kıyaslandığında sonu “*big*”, “*bag*”, “*tag*” gibi aynı sesle biten kelimeleri tanımak daha kolaydır.

Karmaşıklık Düzeyini Dikkate Alın:

Analiz, sentezden önce gelmeli!

Teşhis örneklemeden önce gelmeli.

Çocuğun psikometrik gelişiminin farkında olun. Aktiviteler üç davranışı geliştirmeyi amaçlamalı;teşhis etme, ayırt etme, işleme /çalıştırma.

Aktivite örnekleri;

Göz hareketleri Koordinasyonu:

Göz hareketleri koordinasyon oyunları: parçaları bir panoya yerleştirme /boncuk dizme; dikiş taklidi; parmakla bir rotayı takip etme / şablon yardımıyla şekiller çizme ; renklendirme, kesme,

.

Vücut şeması düzenleme:

Hareket Algılama Oyunları – algısal sentez : Beden/Cisim şema bulmaca ; oyun: "Nesneyi söylediğim yere koy" (sağa-sola– ;öne–arkaya); resimlerde vücudun duruşunu belirleme ("hareket halinde siluetler); boşluk doldurma ("siluetlerde boşluklar); kile şekil verme ("*kil adam*"); ritmik hareket oyunları ("yaptığımı yap, el çırp vb").

Temel hareket algılama davranışı Eğitimi (renk, şekil, boyut):

Hareket algılama oyunları – Nesneleri renk, şekil ve boyutlarına gore tanıma, ayırt etme,("renkli küpler", "nesneyi işaretle", "boyutuna gore sınıflandır*!*" vb.); boyutuna göre dizme/organize etme ☹"cüceler hikayesi*!*"); oyunlar kurma – kriterlere göre model yapma ; şablon kullanarak şekliller verme .

Mekânsal-zamansal yönlendirme, organizasyon ve yapılanma

Hareket algılama oyunları – Sırasıyla vücuda ve diğer nesnelere atıfta bulunmak sureti ile bir nesne konumlandırma ; çevredeki nesneleri konumlandırma; resimlerde konumu gösterme(talimatlara gore geometrik şekillller/resimler çizme: "*Tırtıl*", "*Ev*" vb.); günleri ezberlemeye yardımcı olacak alıştırmalar,ilgili aktiviteleri günün değişik saatleri ile ilişkilendirme ("*Resimlerle benim programım*"), giysileri cinsiyete gore ilişkilendirme (erkek – kız), bilinen bir hikayede anlatım sırasına göre resimleri sıralama .

Sağ-sol ve grafiksel yönlendirme için, aşağıdaki etkinlikler kullanılabilir :

çocuğun sağ elini çizerek /masanın/ tahtanın/kitap sayfasının sağ tarafına yapıştırma;

**** kalp çizerek masanın/tahtanın/ defter sayfasının soluna yapıştırma.***

Öğrenme, çoklu zeka kuramını gerektirdiğinden, olabildiğince farklı öğrenme yöntem ve metodları kullanın!

Öğrenme ilgi çekici olmalı: sesleri /harfleri/

heceleri öğrenme oyunlar / hikayeler yardımıyla gerçekleşebilir; sınıflar mozaik şeklinde düzenlenebilir: okuma (kelime kartları, hece kartları), resimler ve oyuncaklara dayalı konuşma gelişimi, mekansal oryantasyon geliştirme, ritmik duygu gelişimi v.b.

EĞER ÖĞRENME SIKICI/ TATSIZ BİR ZORUNLULUK OLARAK ALGILANIRSA, ÇOCUK VAZGEÇER!

Verilen notlar çocuğun derse katılımını yansıtmalı. Dislektik çocukların başarı şansı yüksektir.

Sınav sorularını tahtadan geçirmek dislektik çocuğa zaman kaybettireceğinden sınav sorularını fotokopisi çekilmeli.

Yazma etkinliğini çocuğun hayatına doğal bir şekilde entegre edebilmek için çeşitli fırsatlar sağlayın örneğin:

Günlük tutma, e-mail yazma, etkinlik listeleri düzenleme , takvime notlar alma, teşekkür mektubu yazma.

Soru sormasını ve kendini gözlemlemesini cesaretlendirin/ teşvik edin

“Metin bana mantıklı geliyor mu?” “Okuduğum metinde bundan sonra ne olacak?” “Anlamadığım kelimeler var mı?”, “Metinden kelimelerin anlamını çıkarabiliyor muyum?”

Yabancı kelimeleri KİŞİSEL SÖZLÜĞÜNE yazması için teşvik edin

Yabancı kelimenin geçtiği ifadeler yazma, sayfa numarası, kelimenin anlamını tahmin etme, sözlük anlamı, kelimeyi cümlede kullanma.

Çocuklara çeşitli biçim, konu ve başlıklar arasında okumak istediklerini seçme fırsatı sunun. Metin seçimine aktif katılım çocuğun ilgisini canlı tutar ve okuduğunu anlama çabasını artırır.

Okuduktan sonra, hikayeye farklı bir son yada bir sonuç yazmalarını önerebilirsiniz. Öğrencileri metne bağlı çıkarımlar yapmaları konusunda cesaretlendirin.(örneğin

“ Sizce ana karakter neler hissediyor?”, “Benzer bir durumda siz ne yapardınız?”).

Çocuk okurken hata yaparsa, onun moralini bozmamanız ve cezalandırmamanız önemlidir. “Yanlış” demek yerine “unuttun/atladın” demeyi tercih edin yada sadece “dikkatli ol” deyin ve yanlış söylenen kelimeye vurgu yapın. Çocuğun kelimeyi tekrarlamasını sağlayın. Kelimeyi heceleyerek yada zor harfi vurgulayarak çocuğa yardım edin. Çocuğun kendini kabul edilmiş ve baskıdan uzak hissetmesi önemlidir.

Okumanın eğlenceli olabilmesi için, başarı takdir edilmelidir!

BIBLIOGRAPHY

- Albu, A., Albu, C.*Psihomotricitate*, Spiru Haret Press, Iaşi, 1999
- Bartok, E, coordonator, *Eu citesc mai bine! Îndrumător pentru tratarea tulburărilor lexico-grafice,* Tîrgu Mureș Press, 2010
- Burlea, G. , *Tulburările limbajului scris-citit*, Polirom Press, Iaşi, 2007,

- Verza, E.*, Tratat de logopedie*, Humanitas Foundation Press, Bucureşti, 2003
- www.cogneurosociety.org/dyslexia_myths, Getting Past Dyslexia Myths: How Neuroscience Has Helped ,*Priya Kalra,*
- www.dyslexia.yale.edu/Myths.html
- www.dyslexiahelp.umich.edu/professionals/dyslexia-school/strategies-for-teachers, Strategies for Teachers
- www.dyslexia.com/famous.htm

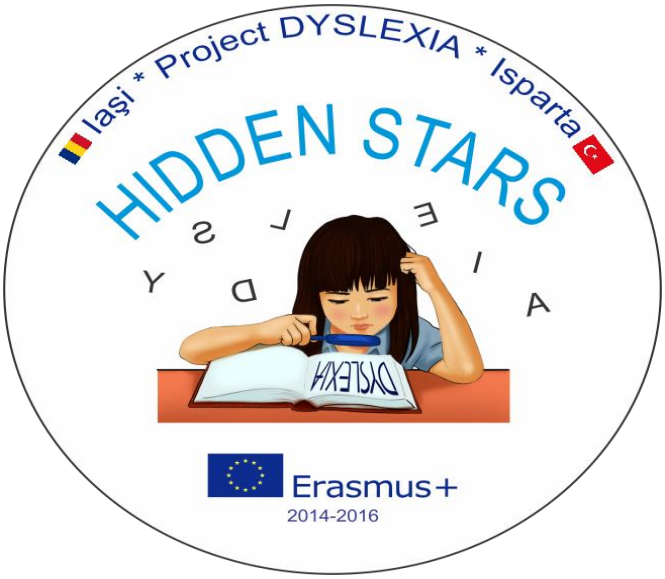

Bu rehber 2014-2016 yılları arasında Isparta İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinatörlüğünde ve Romanya Iasi şehri Inspectratul Scholar Judetean kurumu ortaklığında yürütülmekte olan "Saklı Yıldızlar" isimli AB Erasmus+ Stratejik Ortaklıklar Projesi kapsamında Isparta İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanarak yayınlanmıştır.

"Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığınca (Ulusal Ajans, http://www.ua.gov.tr) yürütülen Gençlik Programı kapsamında ve Avrupa Komisyonu'ndan sağlanan hibeyle gerçekleştirilmiştir. Ancak burada yer alan görüşlerden Ulusal Ajans veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz."